

Bağlanma Stili ile Evliliğe Yönelik Tutum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Fidan MAJİDOVA^{1}, Melek İPEK²*

ÖZ

Bu çalışmada bağlanma stilleri ve evlilik tutumunun araştırılması, bağlanma stili cinsiyet, yaş, aylık gelir ve ebeveyn medeni durumuna göre çok boyutlu olarak karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel ve ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma İstanbul Aydın Üniversitesi'nde öğrenim gören, evli olmayan, 18-25 yaş aralığında olan 200 öğrencinin gönüllü katılımı esasında gerçekleştirilmiştir. Analizde, 113'ü kadın ve 87'si erkek olan katılımcıların verileri yer almaktadır. Veri toplama amacı ile, demografik bilgi formu, İnönü Evlilik Tutumu Ölçeği (İETÖ) ve İlişkiler Ölçeği Anketi (İÖA) uygulanmıştır.

Verilerin analizi sonucunda bağlanma stillerinden güvenli ve saplantılı bağlanma stilleri ile evlilik tutumu arasında pozitif ilişki olduğu saptanmıştır. Evlilik Tutumu ve kayıtsız bağlanma stili ile ise düşük oranda negatif ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri cinsiyet, yaş, aylık gelir ve ebeveyn medeni durumuna göre farklılıklar göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Evlilik tutumu, bağlanma stili, çocukluk, ebeveyn ilişkisi*

^{1*} İstanbul Aydın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Sorumlu yazar / Corresponding author: fidanmva2@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1304-5158>

² İstanbul Aydın Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2955-5048>

Makale Geliş Tarihi / Received: 22.10.2019 – Makale Kabul Tarihi / Accepted: 8.11.2019

The Relationship Between Attachment Styles and Marital Attitude

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate attachment styles and marital attitudes and to determine the effect of attachment style, gender, age, socio-demographic variables and parent marital status as multiple dimensions. Correlative technique, one of the quantitative research methods, was used in the research. The study was conducted on the basis of voluntary participation of 200 unmarried students between 18-25 years of age at Istanbul Aydın University. In the analysis, the data of the participants were 113 females and 87 males. Demographic information form, İnönü Marital Attitude Scale (IEST) and Relationships Questionnaire (RSI) were applied to collect data. The results of the analyzes were interpreted and the effect of attachment style on the marital attitude was tried to be revealed.

As a result of the data analyzes, it was found that there was a positive relationship between secure and preoccupied attachment styles and marital attitude. There was a low negative correlation with Marital Attitude and dismissive avoidant attachment style. In addition, university students' attachment styles differ according to gender, age, income and parent marital status.

Keywords: *Marital attitude, attachment style, child, parental relationship*

Giriş

Üniversite çağı ergenlik ile yetişkinlik arasında yer alan çok yönlü ve dinamik bir gelişme dönemidir. Ergenlikle başlayan bu çağ bedensel büyüme, cinsel uyanış, bilinçlenme çağıdır, sosyal etkileşim ve ilişkilerin çok yönlü geliştiği bir çağdır. Bu yıllarda duygular yoğunur ve sürekli dalgalanma gösterirler. Genç, sevinçle üzüntü, sevgi ile nefret arasında gidip gelir. Ruhsal tepkilerindeki aşırılık, davranışlarındaki çelişki bu döneme özgü bir bocalamanın belirtileridir. Genç, bir yandan içinden gelen dürtülerini dizginlemeye çabalarken öte yandan çevresi ile çatışmaya girer. İç dünyası ile dış dünya arasında dengeler kurmaya çalışır. Bu bocalama ve arayış tek bir amaca yöneliktir. Genç kendi başına buyruk olmak istemekte, bağımsızlığını kazanmaya uğraşmaktadır.^[1] Bu çağda genç, ana babasının bir uzantısı, onların bir kopyası olmakla yetinmez. Kendi görüş, inanç ve davranışlarına egemen olmak ister. Çevrenin etkisinden

kurtulmaya çalışır. Başka bir deyişle kendi kişiliğine kendisi yön vermek ister. Gencin aradığı yeni bir kimliktir. “Ben neyim, kimim, nasıl bir insan olmalıyım?” sorularına yanıt arar. Kendisine ve çevresine eleştirici bir gözle bakar. Gençlerin büyük çoğunluğu bu iki aşırı uç arasında yer alırlar. Yani ne topluma sırt çevirecek kadar kendilerini toplum dışına iterler ne de topluma açıktan başkaldıracak kadar ileri giderler. Gençlik çağlarını erişkinlerle belli bir uzlaşmaya vararak sonlandırırlar. Toplumda belli bir yer edinerek, belli bir amaca yönelerek yeni ilişkiler ve etkileşimler geliştirerek bu süreci geçirirler. Sonuç ne olursa olsun her kuşak bir önceki kuşaktan değişik bir yaşam, iletişim ve etkileşim anlayışı geliştirir. Sosyal çevre ile bu etkileşimde değer yargıları, inançları, görüşleri, zevkleri önemli bir rol oynar.^[2]

Araştırmacılar, insanların yaşam kalitesi ile ilişkili faktörleri belirlemeye çalışırken, gençlerin arasındaki genelde etkileşim özelde bağlanma tarzlarının, onların yaşam kalitesi, mutluluk, evlilik uyumları ve refah ile ilgili önemli bir boyut olduğunu ortaya koymuşlardır. Araştırmalar, ailedeki bağlanma stiline eşler arasındaki uyumu ve beraberinde aile mutluluğunu büyük ölçüde etkilediğini gösteren güçlü kanıtlar ortaya koymuşlardır.^[3]

Pek çok çalışma, bağlanma stilleri ve ilişki dinamikleri arasındaki benzer ilişkileri de tanımlamıştır.^[4] Bu da dolaylı olarak evlilik ve evlilikle ilgili görüşleri etkilemektedir. Bu kapsamda üniversite öğrencilerinin yakın ilişkilerde ve evlilik tutumlarında önemli bir yeri olan bağlanma stili olgusu aşağıda açıklanmaya çalışılmıştır.

Bağlanma Stilleri

Bağlanma; rahatlık, özen ve zevk alışverişini içeren özel bir duygusal ilişkidir. Bağlanma konusundaki araştırmaların kökeni Freud’un aşk konusundaki teorileriyle başladı, ancak İngiliz psikolog John Bowlby bağlanma teorisinin babası olarak kabul edilmektedir. Bu bilim insanı “insanlar arasındaki kalıcı psikolojik bağlantı” olarak nitelendirdiği bağlanma kavramı üzerine çok sayıda ve yoğun araştırmalar yaptı. Bağlanma stilleri, etkileşimde bulunmanın ve ilişkilerde davranmanın farklı yolları ile karakterize edilir. Erken çocukluk döneminde, bu bağlanma stilleri çocukların ve ebeveynlerin nasıl etkileşimde bulunduğu odaklanır. Yetişkinlikte ise bağlanma stilleri, romantik ilişkilerde bağlanma kalıplarını tanımlamak için kullanılır. Bağlanma stilleri kavramı, 1960’lar

ve 1970'lerde ortaya çıkan bağlanma teorisi ve araştırmasını ortaya çıkardı. Günümüzde psikologlar genellikle dört ana bağlanma stilini tanır.^[5]

Bowlby, çocukluktaki erken deneyimlerin, daha sonraki yaşamdaki gelişimi ve davranışı etkilemede önemli olduğu psikanalitik görüşünü paylaştı. Erken bağlanma stillerimiz çocuklukta bebek / bakıcı ilişkisi ile oluşturulmaktadır.^[6]

Buna ek olarak, Bowlby ekin evrimsel bir bileşen olduğuna inanıyordu; ona göre bağlanma hayatta kalmak için bireylere yardımcı olan kaynaklardan biriydi. Belirli kişilere güçlü duygusal bağlar kurma eğilimi, insan doğasının temel bir bileşenidir. Bowlby, bağlanmanın ayırt edici dört özelliği olduğuna inanıyordu.^[6]

- **Yakınlık Bakımı:** Bağlı olduğumuz kişilerin yanında olma arzusu.
- **Güvenli Liman:** Bir korku veya tehdit karşısında konfor ve güvenlik için anneye dönüş.
- **Güvenli Taban:** Bebeğin etrafındaki çevreyi keşfedebileceği bir güvenlik temeli olarak işlev görür.
- **Ayırma Tehlikesi:** Bağlanma figürünün yokluğunda ortaya çıkan endişe.

Bowlby ayrıca bağlanma teorisi hakkında üç önemli öneride bulundu:^[7]

- Birincisi; ilk bakıcılarının etrafında olduğundan emin olarak büyüyen çocukların, bu tür bir güven olmadan yetiştirilenlere göre, korku yaşama ihtimallerinin daha düşük olduğunu belirtti.
- İkincisi; bu güvenin kritik bir gelişim döneminde, bebeklik, çocukluk ve ergenlik yıllarında şekillendiğine inanıyordu. Bu dönemde oluşan beklentiler, kişinin yaşamının geri kalanında nispeten değişmeden kalma eğilimindedir.
- Üçüncüsü; oluşan bu beklentilerin doğrudan deneyime bağlı olduğunu belirtti. Başka bir deyişle, çocuklar bakım verenin ihtiyaçlarına cevap vereceği beklentilerini geliştirmektedir, çünkü deneyimleri bakımından bakım veren geçmişte duyarlı olmuştur.

Bireyin kendisine ve diğerlerine ilişkin içsel çalışan modellerinden yola çıkarak yetişkin bağlanma stillerini araştıran Bartholomew ve Horowitz, güvenli, kaçınan, saplantılı ve endişeli olmak üzere Dörtlü Bağlanma Modelini geliştirmiştir.^[8]

Güvenli Bağlanma: Güvenli bir şekilde bağlı yetişkinler, ilişkilerinde daha tatmin olma eğilimindedir. Güvenli bir bağlanma olan çocuklar, ebeveynlerini dışarı çıkabilecekleri ve dünyayı bağımsız olarak keşfedebilecekleri güvenli bir üs olarak görürler. Güvenli bir yetişkinin romantik partnerleri ile benzer bir ilişkisi vardır, kendilerini güvende ve bağlı hissederken, kendilerinin ve eşlerinin serbestçe hareket etmesine izin verir.^[9]

Endişeli Bağlanma: Güvenli bir şekilde bağlı çiftlerin aksine, endişeli bir eki olan insanlar, bir fantezi bağı oluşturmak için umutsuz olma eğilimindedir. Gerçek aşkı hissetmek ya da eşlerine güven duymak yerine, genellikle duygusal açlık hissederler. Sık sık onları kurtarmak veya tamamlamak için eşlerini ararlar. Eşlerine yapışarak bir güvenlik ve güvenlik hissi arasalar da, eşlerini uzağa iten eylemlerde bulunurlar.^[10]

Kaçınan Bağlanma: Kaçınan bağlanan insanlar kendilerini duygusal olarak eşlerinden uzak tutma eğilimindedirler. Ebeveynlik rolünü üstlenerek, izolasyon arayabilir ve “sahte bağımsız” hissedebilirler. Genellikle kendilerine odaklandıkları gibi ortaya çıkarlar ve konforlarına aşırı düşkün olabilirler.^[11]

Saplantılı bağlanma: Saplantılı bağlanma stiline sahip bireyler yakın ilişkilerde daha az esnek olma eğilimindedirler. İletişimde esnekliğin eksik olması, benlik saygısının düşük olmasının bir sonucudur. Saplantılı bağlılığı olan bireyler, benlik saygısını artırmaya yönelik ilişkiler arar ve onaylanma gereksinimlerini yerine getirmek üzere seçtikleri partnerlerine aşırı derecede bağımlı hale gelirler. Bu nedenle, saplantılı bağlanma modeli olan yalnız bireyler sık sık kendilerini sevilmez ve değersiz hissederler. Saplantılı bağlanan bireyler, samimi bir ilişki kurdukları zaman, samimiyeti sürdürme ve ilişkinin güvenliğini kaybetmeme çabasıyla aşırı derecede bağımlı davranırlar. Bu nedenle iletişim, genellikle bireyin bağlantının korunmasını sağlama çabası için yüksek düzeyde katılım ve aşırı istekli davranması üzerine kurulmuştur.^[8]

Bağlanma stilinin güvenilirlik derecesi, kişinin ilişki memnuniyetini de belirlemektedir. Bağlanma stili bireyin ilişkilerle ilgili inançlarını nasıl şekillendirdiği ve ilişki, aşk, güven duygularına yaklaşımını açıklamaktadır. Ayrıca, bağlanma stilinin güvenli olması, bireyin ilişkilerinin daha uzun ömürlü ve sağlıklı olmasını sağlamaktadır.

İlişkilerde tartışma tarzlarını da etkileyen bu model ile bireylerin ne tarz sorunlar yaşadıkları gözlemlenebilir. Crowley (2008) ve diğerleri tarafından yapılan araştırma, ilişkide çatışmaların kaçınılmaz olduğunu ama bu sorunları çözenin ilişkide güveni ve samimiyeti arttırdığını göstermiştir. Güvenli bağlanma stili olmayan bireylerin, yakın ilişkilerinde ortaya çıkan çatışmaları çözemeyerek, var olan sorunu daha da olumsuz etkiledikleri görülmüştür. Özellikle, endişeli ve kaçınan bağlanma stili olan bireylerin ilişkilerinde yaşanan çatışmalarda iletişimi kesme ve saldırganlık gibi olumsuz beceriler geliştirmişlerdir.

Gottman 1993 yılında yaptığı çalışma, kaçınan ve kayıtsız bağlanma stili olan bireylerin ilişkilerinde daha az memnun olduğunu ortaya çıkarmıştır.^[12] Hazan ve Shaver (1987), Ainsworth'ün üçlü bağlanma stilinden esinlenerek, 3 tarzda ilişki olduğunu saptamıştır. Güvenli bağlanan bireyler ilişkilerinde daha rahat ve güvende hissederken, partnerlerine karşı da daha affedici ve uyumlu iletişim kurmaktadırlar.^[13]

Daha kaygılı bağlanan bireyler, kişiler arası ilişkilerinde kendilerini değersiz hissetmekte ve karşı tarafa bağımlı olduğu ilişkiler kurmaktadırlar. Ayrıca, bu kişiler reddedilme ve terkedilme korkusu yaşamaktadırlar. Bu bağlanma stiline sahip bireyler, ilişkide oldukları partnerlerine karşı güvensiz ve kıskanç olmaya eğilimlidirler. Dolayısıyla, beklentilerinin karşılanmadığı duygusu ile hareket ederek daha kısa süreli ve mutsuz ilişkiler yaşamaktadırlar. Diğer taraftan, kayıtsız kaçınan bağlanma modeli olan bireyler partnerlerine karşı güvensizlik hissetmekte ve yakınlık kurmak konusunda isteksizdirler.^[14] Yakın ilişkiler kurmak ve partnerin ona bağlanması, kayıtsız bağlanan kişileri tedirgin etmektedir.

Önemli araştırmalar, yakın ilişkiler ve evliliğe uygulanan bağlanma teorisinin ilkeleriyle tutarlı sonuçlar doğurmuştur. Örneğin, boşanmış aileden gelen çocuklar ya da çatışmalı bir evliliği olan ebeveynlere sahip bireyler, daha az güvenli bağlanma tarzlarına sahip olmaya eğilimlidirler.^[15] Daha az güvenli bağlanma biçimleri kişinin kendi evliliğini etkilemekte ve ilişkide sorunlarla ilişkilendirilmektedir.

Evliliğin temel taşı iletişimdir. Çiftin iletişimde sorun yaşamaması, ilişkiden memnunluk derecesini azaltmaktadır. Bu sorunlar ilişkiyi zedeleyerek her iki tarafın da stresli olmasına neden olarak işlevlerini yerine getirmelerini engellemektedir. Sağlıklı evlilik çiftlerin karşılıklı güven, saygı, özveriyi ve daha şefkatli davranmalarını gerektirmektedir. Sağlıklı evliliklerde bireyler kendilerini daha mutlu ve özgüvenli hissetmekte, sorunları çözme konusunda daha yaratıcı ve başarılı olmaktadırlar. İletişimi sağlıklı ve olumlu kuran çiftlerin depresyon oranlarının da düşük olduğu saptanmıştır.

Pek çok çalışma, bağlanma stilleri ve ilişki dinamikleri arasındaki benzer ilişkileri de tanımlamıştır.^[4] Bu da dolaylı olarak evlilik ve evlilikle ilgili görüşleri etkilemektedir.

Bağlanma teorisinin temel ilkesi, diğerlerinin kendisiyle ilgili beklentilerinden oluşan zihinsel temsilleri veya içsel çalışma modellerini geliştirmesidir. Bir çocuk, çocuğun başkalarına karşı sıcak ve duyarlı bir şekilde bakım almayı ne derece önemseydiğine ya da layık olduğuna dair inançları içeren bir benlik modelini geliştirir. Böylece, potansiyel bakım veren veya bağlanma figürlerinin sıcaklık ve tepkileri hakkında inançlarını içeren başkalarının bir modelini oluştururlar.^[16] Yine çocuk, “kişilerin nasıl davrandığı, kendisinin nasıl davranmasının beklendiği ve diğerleriyle nasıl etkileştiğini” aktif olarak inşa eder.

Bağlanma figürü hazır, duyarlı ve güvenilir olan çocuklar, kendini kabul görmüş ve değerli hissettiği benlik modeli oluşturmaktadır. Tutarlı bir beslenmeyi ve olumlu dikkati alan bir çocuğun, kendisinin ve başkalarının pozitif modellerini geliştirmesi olasıdır. Ayrıca, bu bağlanma stiline sahip bireyler, sonraki ilişkilerde benlik ve diğerleri hakkında olumlu varsayımlar çizmeye yatkındır.

Çoğunlukla yakın ilişkilerde rasyonel olmayan beklenti ve düşünceler, ilişkide sorunlar ve sonlanmalara neden olmaktadır. Ülkemizde ve yurtdışında yapılan araştırmaların çoğu, güvenli bağlanma ile evlilik doyumu arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğunu, güvensiz bağlanma stilleri ile evlilik tutumu arasında ise anlamlı ve olumsuz bir ilişki olduğunu göstermektedir.^[11] Bu kapsamda üniversite öğrencilerinin, evlilik tutumu ve bağlanma stiline ölçülmesi ile psikoloji alanında çalışan profesyonellerin konuyla ilgili araştırma ve görüşlerine katkı sağlanması hedeflenmektedir. Bu çalışmayla üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ile evliliğe ilişkin tutumları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı belirlenerek, evlilik ve ebeveynlik ile ilgili daha bilinçli nesiller yetişmesine katkı sağlayacak çözümler önerilmesi hedeflenmektedir.

Bu kapsamda, araştırmada üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve evlilik tutumu arasındaki ilişkiler bazı değişkenler açısından incelenmiştir. Bu kapsamda, çalışmada aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır.

- Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri nasıl bir dağılım göstermektedir?
- Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri sosyo demografik profile göre (cinsiyet, yaş, gelir ve ebeveynlerin medeni durumları) farklılık göstermekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ile evlilik tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Bu araştırma nicel araştırma yöntemlerinden betimsel ve ilişkisel tarama modeli kullanılarak yapılmıştır. Betimsel model bir konuda mevcut durumu öğrenmek ve belirlemeyi sağlamaktadır. İlişkisel araştırma ise yöntemi iki ya da daha fazla değişken arasında ilişkiyi incelemek amacıyla kullanılır.^[18]

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, İstanbul Aydın Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencisi olan 200 kişi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş aralığı 18-25'tir. Katılımcıların 113'ü kadın, 97'si ise erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Örneklem katılım için tabakalı örneklem

yöntemi kullanılarak hâlen bekâr olan ve daha önce hiç evlenmemiş öğrenciler seçilmiştir. Katılımcıların kişisel bilgileri belirtilmemiş ve katılım gönüllülük esasında sağlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama üç aşamada gerçekleşmektedir. İlk aşamada, araştırmacı tarafından oluşturulan ve demografik özelliklere ulaşmayı hedefleyen demografik bilgi formu (cinsiyeti, yaşı, ebeveynlerin medeni durumu, maddi durum, çalışma durumu soruları) doldurulmuştur. İkinci aşamada, Bayoğlu ve Atlı (2014) tarafından geliştirilen İnönü Evlilik Tutumu Ölçeği kullanılmış ve son olarak, Nebi ve Sümer (1999) tarafından Türkçeye uyarlanmış olan bağlanma stillerinin ölçülmesini sağlayan İlişkiler Ölçeği Anketi'ne yer verilmiştir.

İnönü Evlilik Tutumu Ölçeği (İETÖ)

İnönü Evlilik Tutumu Ölçeği (İETÖ) 2014 yılında Bayoğlu ve Atlı tarafından genç bireylerin evliliğe yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.^[19] 21 sorudan oluşan ölçek, beşli likert tipi yanıtlar sunmaktadır. Yanıt şıkları aşağıdaki gibidir:

- (1) Hiç katılmıyorum; (2) Nadiren katılıyorum; (3) Biraz katılıyorum;
- (4) Katılıyorum ve (5) Kesinlikle katılıyorum.

Katılımcılardan elde edilen puanın yüksek olması evliliğe yönelik olumlu tutumu; puanın düşük olması ise olumsuz tutumu göstermektedir. Ölçekte herhangi bir zaman sınırı olmamakla beraber ortalama beş dakikalık bir sürede doldurulmaktadır. Ölçekleri oluşturan sorular daha önce hiç evlenmemiş genç bireylerin evliliğe ilişkin düşünce ve algılarını ölçmeye yönelik olarak tasarlanmıştır. Evlilik tutumunu ölçmek için kullanılan birçok benzeri ölçek geliştirilmiştir. En çok bilinen ölçeklerden birisi de, Braatan ve Rosen (1998) tarafından oluşturulan Evlilik Tutumu Ölçeği'dir. Ölçek, 24 maddeden ibaret olup ve 4'lü likert tipinde oluşturulmuştur. Bu ölçeğin İETÖ'den farkı hem evli hem de evlenmemiş bireyler üzerinde kullanılabilir olmasıdır. Araştırma verileri üzerinde gerçekleştirilen güvenirlik ve geçerlik testlerine göre ölçeğin tek boyutlu bir yapıda ve 0,86 Cronbach Alfa katsayısına sahip olduğu görülmüştür.

İlişkiler Ölçeği Anketi (İAÖ)

İlişkiler Ölçeği, 1994 yılında Bartholomew ve Horowitz tarafından geliştirilmiş ve bağlanma stillerini belirleyen bir ölçektir. Ölçek, 1999 yılında Sümer ve Güngör tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Dörtlü bağlanma modeline uygun olarak dört bağlanma modelini ölçen anket, 30 sorudan oluşmaktadır. Ölçekte bağlanma stillerinden güvenli ve kayıtsız stiller için beş madde; saplantılı ve korkulu bağlanma modelleri için ise dört madde oluşturulmuştur. Her bağlanma stili için uygun maddelerin puanları toplanarak alt ölçekte olan madde sayısına bölünmektedir. Katılımcıların ölçek sonuçları ise yüksek puan aldığı bağlanma modeline ait olmasıyla belirlenmektedir. Ölçeğin Türkçe formunun yapı geçerliğini belirlemek için gerçekleştirilen faktör analizinde 30 maddenin dört faktör altında toplandığı gözlenmiştir. İç tutarlılığa bağlı güvenilirlik katsayılarının alt ölçekler için 0,41 ile 0,71 arasında değiştiği raporlanmıştır. Test-tekrar test güvenilirliği sonucunda ilk ve son uygulama puanları arasında yüksek düzeyde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir.^[19]

Üniversite öğrencilerinin evlilik tutumu ve bağlanma stilleri verileri analiz edilmeden önce elde edilen puanların normal dağılıma sahip olup olmadığı araştırılmıştır. Bunun için erkek ve kadın öğrencilerin ölçek puanlarına ait çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanarak incelenmiştir. Analizler sonucu ölçeklerin puanlarına ilişkin katsayıların normal dağılıma sahip olduğu gözlenmiştir. Bu nedenle çalışmada parametrik analiz tekniklerinden bağımsız örneklem t testi, F testi, Korelasyon ve Regresyon analiz teknikleri kullanılmıştır.

Bağlanma Stillerine İlişkin Bulgular

Çizelge 1: Bağlanma Stillerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Bağlanma Stilleri	N	Minimum	Maximum	\bar{X}	Ss	Sonuç
Güvenli	200	1,20	6,60	3,60	0,91	Orta
Korkulu	200	1,00	7,00	4,32	1,07	Çok Yüksek
Saplantılı	200	1,00	6,50	3,37	1,01	Orta
Kayıtsız	200	1,80	6,60	4,42	0,91	Çok Yüksek

Çizelgede üniversite öğrencilerinin, bağlanma stilleri ölçeğinden elde ettikleri puanlar üzerinde gerçekleştirilen betimsel istatistik sonuçları görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre katılımcıların orta düzeyde güvenli ve saplantılı bağlanma stillerine sahip oldukları buna karşın korkulu ve kayıtsız bağlanma stillerinin ise çok yüksek düzeylerde olduğu görülmektedir.

Çizelge 2: Bağlanma Stillerinin Cinsiyete Göre Farklılıklarına İlişkin Bulgular

Bağlanma Stilleri	Cinsiyet	n	\bar{X}	SS	t	p
Güvenli	Kadın	113	3,66	,85	,304	,762
	Erkek	87	3,62	,99		
Korkulu	Kadın	113	4,34	1,15	,245	,807
	Erkek	87	4,30	,96		
Saplantılı	Kadın	113	3,26	1,04	-1,673	,096
	Erkek	87	3,50	,95		
Kayıtsız	Kadın	113	4,55	,83	2,331	,021
	Erkek	87	4,26	,98		

Bağlanma stilleri bakımından cinsiyet kategorileri arasında fark olup olmadığına bakmak için gerçekleştirirken bağımsız örneklem t testi analizlerinde sadece kayıtsız stilde hesaplanan t testi ($t=2,33$; $p<0,05$), cinsiyet açısından anlamlı bir farkı ortaya koymuştur. Bununla birlikte güvenli, korkulu ve saplantılı bağlanma stillerinde cinsiyet açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır. Grupların ortalamalarına bakıldığında kadınların, erkeklere kıyasla kayıtsız bağlanma stil puan ortalamalarının yüksek olduğu görülmüştür.

Çizelge 3: Bağlanma Stillerinin Yaşa Göre Karşılaştırılması

Bağlanma Stilleri	Yaşlar	n	X	SS	F	P
Güvenli	18-19	26	3,83	0,80	,616	,605
	20-21	92	3,58	0,89		
	22-23	56	3,61	0,93		
	24 ve üzeri	26	3,74	1,04		
Korkulu	18-19	26	4,70	1,09	2,497	,061
	20-21	92	4,39	1,05		
	22-23	56	4,05	0,99		
	24 ve üzeri	26	4,28	1,19		
Saplantılı	18-19	26	3,30	0,81	2,392	,049
	20-21	92	3,25	0,99		
	22-23	56	3,37	1,05		
	24 ve üzeri	26	3,83*	1,05		
Kayıtsız	18-19	26	4,60	0,84	,510	,676
	20-21	92	4,40	0,88		
	22-23	56	4,35	0,99		
	24 ve üzeri	26	4,48	0,90		
	Total	200	4,42	0,91		

Çizelgede katılımcıların yaş gruplarına göre bağlanma stilleri puan ortalamaları üzerinde gerçekleştirilen Varyans Analizi sonuçları görülmektedir. F testi sonuçlarına göre katılımcıların yaşları açısından güvenli, korkulu ve kayıtsız bağlanma stilleri puan ortalamalarında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$). Bununla birlikte katılımcıların yaşları açısından saplantılı bağlanma stilinde anlamlı bir fark söz konusudur. İleri analizlere göre yaşı 24 ve üzerinde olan katılımcıları düşük yaştaki katılımcılara kıyasla saplantılı bağlanma stillerinin yüksek düzeylerde olduğu görülmüştür.

Çizelge 4: Bağlanma Stillerinin Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması

Bağlanma Stilleri	Gelir	N	\bar{X}	SS	F	P
Güvenli	Düşük	19	3,87	0,86	,706	,495
	Orta	160	3,63	0,94		
	Yüksek	21	3,57	0,66		
Korkulu	Düşük	19	4,55	1,31	,618	,540
	Orta	160	4,28	1,05		
	Yüksek	21	4,40	0,98		
Saplantılı	Düşük	19	3,78	1,14	2,156	,119
	Orta	160	3,35	1,01		
	Yüksek	21	3,14	0,78		
Kayıtsız	Düşük	19	4,77	0,88	2,45	,047
	Orta	160	4,42	0,93		
	Yüksek	21	4,14	0,61		

Çizelgede katılımcıların gelir durumlarına göre bağlanma stilleri puan ortalamaları üzerinde gerçekleştirilen Varyans Analizi sonuçları görülmektedir. F testi sonuçlarına göre katılımcıların aylık gelirleri açısından güvenli, korkulu ve saplantılı bağlanma stilleri puan ortalamalarında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$). Bununla birlikte katılımcıların gelir durumlarına göre kayıtsız bağlanma stilinde anlamlı bir fark söz konusudur. İleri analizlere göre gelir düzeyi düşük katılımcıların kayıtsız bağlanma stillerinin yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

Çizelge 5: Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stillerinin Ebeveynlerin Medeni Durumlarına Göre Karşılaştırılması

Bağlanma Stilleri	Medeni Durum	n	Ort	P	F	p
Güvenli	Evli	174	3,63	0,92	,069	,934
	Boşanmış	19	3,72	0,85		
	Ayrı	7	3,66	0,81		
Korkulu	Evli	174	4,34	1,06	,374	,689
	Boşanmış	19	4,13	1,09		
	Ayrı	7	4,21	1,28		
Saplantılı	Evli	174	3,37	1,01	,325	,723
	Boşanmış	19	3,25	0,80		
	Ayrı	7	3,61	1,44		
Kayıtsız	Evli	174	4,55	0,90	,762	,468
	Boşanmış	19	4,18	1,02		
	Ayrı	7	4,36	0,73		

Bağlanma açısından ebeveyn medeni durum kategorileri arasında fark olup olmadığını test etmek için gerçekleştirilen F testi sonuçlarına göre grupların bağlanma stilleri puan ortalamalarının hiçbirisinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$). Katılımcıların ebeveynlerinin medeni durumlarına göre bağlanma stilleri anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Bağlanma Stilleri ve Evlilik Tutumu Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular

Çizelge 6: Bağlanma Stili ve Evlilik Tutumu Arasındaki İlişki

Bağlanma Stilleri	Evlilik Tutumu	
	Korelasyon Katsayısı-r-	p
Güvenli	,165*	,020
Korkulu	,142	,051
Saplantılı	0,113	,111
Kayıtsız	-,034	,633

Çizelgede katılımcıların bağlanma stilleri ile evlilik tutum puanları arasında hesaplanan Perason Momentler Çarpım Korelasyon Katsayıları görülmektedir. Analizlere göre evlilik tutumu ile güvenli bağlanma stili arasında pozitif yönlü 0,16'lık bir ilişki, evlilik tutumu ile korkulu bağlanma stili arasında pozitif yönlü 0,14 düzeyinde bir ilişki, saplantılı bağlanma stili ile pozitif yönlü 0,11, kayıtsız bağlanma stili ile ise negatif yönlü 0,3 düzeyinde bir korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Bu bulgulara göre güvenli bağlanma stili ile evlilik tutumu arasında olumlu yönde bir ilişki olduğu görülmüştür. Aşağıdaki çizelgede bağlanma stillerinin evlilik tutumu üzerindeki etkileri regresyon analizi ile test edilmiştir.

Çizelge 7: Bağlanma Stillerinin ve Evlilik Tutumunu Yordama Gücü

R	R ²	F	p	Bağlanma Stilleri	Beta Korelasyon	P
				Güvenli	,151	,049
,235	,055	2,854	0,025	Korkulu	,145	,072
				Saplantılı	,071	,368
				Kayıtsız	-,153	,046

Çizelge incelendiğinde, regresyon modeline göre; bağlanma stilleri ve aile tutumları birlikte anlamlı bir ilişki ortaya koymuştur ($R=0,235$; $F=2,854$; $p<0,05$). Katılımcıların aile tutumlarındaki değişimin yaklaşık %5,5'i bağlanma stilleri tarafından açıklanmaktadır. Bununla birlikte bağlanma stilleri aile tutumları üzerinde düşük düzeyde bir etkiye sahiptir. Standardize beta katsayılarına ait anlamlılık değerlerine göre, bağlanma stillerinden sadece güvenli ($\beta=0,151$; $p<0,05$) ve kayıtsız stiller ($\beta=-0,153$; $p<0,05$) aile tutumlarının anlamlı yordayıcısı olduğu anlaşılmıştır. Katsayıların yönüne bakıldığında güvenli bağlanma stilleri aile tutumlarını pozitif yönde etkilerken kayıtsız bağlanma stilleri ise olumsuz-negatif yönde etkilemektedir.

Tartışma ve Sonuç

Üniversite öğrencilerinden oluşan bu örneklemin bağlanma stillerine ilişkin betimsel bulgular ele alınmış, daha sonra da katılımcıların cinsiyet, yaş, medeni durum ve gelirlerine göre bağlanma stillerinin karşılaştırılmasıyla ortaya çıkan bulgular tartışılmıştır. Çalışmada katılımcıların orta düzeyde güvenli (3,60) ve saplantılı (3,37) bağlanma stillerine sahip oldukları buna karşın korkulu (4,32) ve kayıtsız (4,42) bağlanma stillerinin ise çok yüksek düzeylerde olduğu bulunmuştur. Bu bulgular katılımcıların genelinin güvensiz bağlanma modeline sahip olduğunu göstermektedir.

Çalışmada ulaşılan bir diğer bulgu ise bağlanma stillerinin cinsiyete göre karşılaştırılmasına ilişkindir. Analizlere göre güvenli, korkulu ve saplantılı bağlanma stillerinde cinsiyet açısından anlamlı bir fark bulunamamış, buna karşın kayıtsız bağlanma stilinde manidar farklar görülmüştür. İleri analizlere göre kadınların, erkeklere kıyasla kayıtsız bağlanma stil puan ortalamalarının yüksek olduğu görülmüştür. Bu bulgular Piatkowski (2012) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın bulgularıyla örtüşmektedir. [20] Piatkowski'ye göre (2012) gelecekteki ilişkiler hakkında belirsizlikler yaşayan bir kadının kaygıları, geçmişte incinmiş olmasına ve kendisini savunmasız bir konuma tekrar koymak istememesine bağlı kalmaktadır. Bu durumda da genellikle kayıtsız ve ilgisiz bir bağlanma stilini tercih etmektedirler. Araştırmacıya göre evli çiftlerden özellikle kadınlar ilişkilerinde yaşadıkları sorun durumlarında eşleriyle etkileşimden ziyade çocuklarına odaklanan bir bağlanma stilini tercih edebilmektedir. Bu konuda kadınlarda kayıtsız bağlanmanın nedenlerini ortaya koyacak nitel araştırmaların yapılması alana önemli katkılar sağlayacaktır.

Çalışmada bir diğer bulgu ise katılımcıların yaş gruplarına göre bağlanma stillerine ilişkindir. Analizlere katılımcıların yaşları açısından güvenli, korkulu ve kayıtsız bağlanma stilleri puan ortalamalarında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$). Bununla birlikte katılımcıların yaşları açısından saplantılı bağlanma stilinde anlamlı bir fark söz konusudur. Genel olarak 24 yaş ve üzerinde olan katılımcıları düşük yaştaki katılımcılara kıyasla saplantılı bağlanma stillerinin yüksek düzeylerde olduğu görülmüştür. Bu bulgular Schachner ve arkadaşları (2008) ve Campbell ve arkadaşlarının (2005) araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir.^[21] Schachner ve arkadaşları (2008), bireylerde bağlanma kaygısı ve endişesi ile yaş arasında bir ilişki olduğunu ileri sürmüştür. Bağlanma ile ilgili olarak genç bireyler kendilerini daha özgür ve rahat hissederken; başkalarına daha az bağlılık endişesi taşımaktadırlar. Buna karşın orta yaşla birlikte bireyler, gelecekteki ilişkiler ve durumları hakkında endişe ve kaygılar duymaktadır. Campbell ve arkadaşları (2005) bu durumdaki değişimde ilerleyen dönemlerde meydana gelebilecek sosyo ekonomik faktörler ve ilişkiye özgü olaylar ile ilişkili olduğunu ifade etmiştir.^[22] Özellikle evlikle birlikte yaşam koşullarında ortaya çıkan olumsuz gelişmeler ve değişimler çiftlerin endişeli bağlanma stillerini artırmaktadır.

Çalışmada ulaşılan bir diğer bulgu ise katılımcıların gelir durumlarına göre güvenli, korkulu ve saplantılı bağlanma stillerinde anlamlı bir farkın ortaya çıkmamasıdır. Bununla birlikte katılımcıların gelir durumlarına göre kayıtsız bağlanma stilinde anlamlı bir fark söz konusudur. Gelir düzeyi düşük katılımcıların, kayıtsız bağlanma stillerinin yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

Bu bulgular Doherty (2004), Petrowski ve arkadaşları (2012) ve Schachner ve arkadaşlarının (2008) araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Araştırmacılara göre yaşam tarzındaki ve ekonomisindeki değişimler ve kaliteli yaşam beklentisi bağlanma stillerinde farklılıklara yol açmaktadır.^[23] Sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan bireyler daha etkileşimli dinamik, güvenli bağlanma stillerini tercih ederken düşük olan bireyler ise kayıtsız ya da kaçınan stilleri tercih etmektedirler. Petrowski ve arkadaşlarının (2015) geniş katılımlı bir Alman örnekleminde yaptıkları araştırma ekonomik durumu düşük olan bekâr bireylerin yüksek oranda bağlanma

kaygılarına ya da kayıtsızlığa sahip oldukları ve bu nedenle evlilikten kaçınma eğilimi gösterdiklerini ortaya koymuşlardır.^[24]

Bağlanma stilleri demografik faktörler açısından ulaşılan son bulgu ise ebeveyn medeni durum kategorisine göre gerçekleştirilen karşılaştırmalarla ilgilidir. Katılımcıların ebeveyn medeni durumlarına göre bağlanma stillerinin anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Bu tezin bulguları Schachner ve arkadaşlarının (2008) araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Schachner ve arkadaşlarına (2008) göre güvensiz bağlanma prevalansında bekâr, boşanmış ve eşli bireyler ve çocukları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.^[25] Bununla birlikte Kirkpatrick ve Hazan (1994) ve Schindler vd. (2010), gerçekleştirdiği çalışmalarda güvenli bağlanma stillerinde ebeveyn medeni durumunun önemli faktör olduğu ortaya konmuştur. Bu çalışmalarda *güvenli şekilde* bağlanmış yetişkinlerin ve çocukların büyük oranda evli, bir arada yaşayan aileler oldukları görülmüştür. Kirkpatrick ve Hazan (1994) ve Schindler vd. (2010), yaptıkları çalışmalarda araştırma örneklemindeki katılımcıların 18-70 yaşları dağılımında oldukları görülmüştür. Özellikle bu çalışmalarda uzun süreli evliliklere sahip çiftlerin güvenli bağlanma stillerinin güçlü olduğu görülmüştür. Bu tezin örneklemindeki katılımcıların üniversite öğrencileri olmaları ve birçoğunun ailelerinden uzakta olmaları durumu anlamlı bir farkın ortaya çıkmamasının nedeni olabilir.^[26]

Araştırmada ulaşılan bulgulardan bir diğeri de üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ile evlilik tutumları arasında ortaya çıkan ilişkilere yöneliktir. Korelasyon testinde sadece güvenli bağlanma stili ile evlilik tutumu arasında olumlu yönde bir ilişki bulunmuştur. Regresyon testiyle gerçekleştirilen ileri analizlerde bağlanma stillerinin aile tutumları üzerinde düşük düzeyde bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin evlilik tutumlarında ortaya çıkan değişimin yalnızca %5,5'i onların bağlanma stillerinden kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte bağlanma stillerinden sadece güvenli ve kayıtsız stiller aile tutumlarını anlamlı düzeyde etkilemektedir. Güvenli bağlanma stilleri aile tutumlarını pozitif yönde etkilerken kayıtsız bağlanma stilleri negatif yönde etkilemektedir. Benzer şekilde Campbell ve arkadaşlarına (2005) göre bireylerin bağlanma stilleri; ilişki doyumu, yakınlık, evlilik beklentileri ve tutumlarıyla ilişkilidir. Araştırmacılara göre kayıtsız bağlanılan

bireyler yakın ilişkiler kurmada, evlilik beklentilerinde belirsizlik ve sorunlar yaşarken güvenli bağlananlar bu konuda daha kararlı tutumlar sergilemektedir.

Stacker ve Bursik (2002) tarafından yapılan benzer çalışmada ise, üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve romantik ilişki inançları arasındaki ilişki incelenmektedir. Araştırmanın bulgularına bakıldığında, bağlanmada kaçınma davranışı akılcı olmayan inançları azaltmakta ve aynı zamanda, duygusal bağımsızlığını korumayı ifade etmektedir. Kaçınma boyutunun yüksek olması, başkaları modelinin olumsuz olduğunu ve güvensiz bağlanma stili oluştuğunu göstermektedir. Bu sonuca göre, güvensiz bağlanma stiline sahip bireyler romantik ilişkilerinde daha olumsuz tutum ve beklentiler geliştirmektedirler.^[14] Sonuç olarak, yapılan çalışma güvenli bağlanma stillerine sahip üniversite öğrencilerinin evliliğe yönelik tutumlarının daha olumlu olduğunu, kayıtsız bağlanma stiline sahip öğrencilerin ise evliliğe olumsuz tutum geliştirdiklerini ortaya koymuştur. Bu kapsamda gençlerin evlilik kararlarında kendileri ve eş adaylarının bağlanma stillerini, evlilik tutumlarını dikkate almaları mutlu ve uyumlu bir aile oluşturmalarının anahtarı olabilir.

Evlilik tutumu ve bağlanma stili ile ilgili Türkiye’de yapılmış benzeri çalışmaların sınırlı sayıda olmasını göz önünde bulundurarak, araştırmanın Aile Danışmanlığı alanında faydalı katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmadan, aile danışmanlığı alanında çalışan uzmanların ve öğrencilerin faydalanması da araştırmanın bir diğer önemli noktasıdır. Ailede yaşadığı tecrübelerin bireyin gelecek yaşamını etkileyebildiğini gösteren araştırmaların yer aldığı literatür çalışmasının, benzer sorunları yaşayan aile ve bireylerin aile danışmanlığı desteği almasını teşvik etmesi açısından faydalı olduğu düşünülmektedir. Bu kapsamda üniversite öğrencilerine evlilik öncesinden evlilik sürecine kadar eş uyumu ve bağlanma stillerindeki değişimleri ortaya koyacak boylamsal araştırmalar yapılabilir. Bağlanma stillerini olumsuz etkileyen faktörlere yönelik nitel araştırmalar yapılabilir. Evlilik tutumu ve bağlanma stilleri ilişkisi konusunda nicel yöntemlerle gerçekleştirilen bu çalışma nitel araştırma yöntemleri ile derinlemesine incelenebilir.

KAYNAKLAR

- [1] Üre Ö, Sünbül A.M ve Bozgeyikli H. Öğretmen adayı öğrencilerin kişiler arası ilişkilerde farkındalık düzeyleri. Selçuk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı; 2000; 143-149.
- [2] Sünbül A.M, Yılmaz E, Küçüktığılı M.S. The investigation into the prospective teachers' communication skills. Conferinta Internationala Ştiinte Ale Educatie, 5-6 June, Suceava, Romanya; 2009.
- [3] Rodgers, W.L, Bachman, J.G. The subjective well-being of young adults: Trends and relationships. Ann Arbor, MI: University of Michigan; 1988.
- [4] Creasey, Ladd. Generalized and Specific Attachment Representations: Unique and Interactive Roles in Predicting Conflict Behaviors in Close Relationships. Personality and Social Psychology Bulletin; 2005; 31(8):1026-38.
- [5] Cherry K. The Different Types of Attachment Styles; 2019.
- [6] Bowlby J. Attachment and Loss: Vol. 1. Attachment. 2nd ed., Basic Books; 1982.
- [7] Fraley R.C, Hudson N.W, Heffernan M.E, Segal N. Are adult attachment styles categorical or dimensional? A taxometric analysis of general and relationship-specific attachment orientations. J Pers Soc Psychol; 2015; 109:354-368 <http://dx.doi.org/10.1037/pspp0000027>.
- [8] Bartholomew K. ve Horowitz L.M. Attachment Styles Among Young Adults: A Test Of A Four Category Model. Journal Of Personality And Social Psychology. Vol.1 No.2; 1991: 226-244.
- [9] Simpson J.A, Overall N.C. Partner buffering of attachment insecurity. Curr Dir Psychol Sci; 2014, 23:54-59 <http://dx.doi.org/10.1177/0963721413510933>.
- [10] Fraley R.C, Vicary A.M, Brumbaugh C.C, Roisman G.I. Patterns of stability in adult attachment: an empirical test of two models of continuity and change. J Pers Soc Psychol; 2011; 101:974-992 <http://dx.doi.org/10.1037/a0024150>.

- [11] Hamarta, E. Bağlanma teorisi ve yetişkin ilişkilerinde bağlanma. (Edt. Sünbül, A.M.) Eğitime Yeni Bakışlar, Konya: Eğitim Yayınevi; 2004.
- [12] Hee W.C. Can Attachment Behaviors Moderate The Influence of Conflict Styles on Relation Quality? Brigham Young University, Brigham; 2018:11-12.
- [13] Kirkpatrick L.A, Shaver P.R. An Attachment-Theoretical Approach to Romantic Love and Religious Belief. Article in Personality and Social Psychology Bulletin; 1992; 18: 266.
- [14] Sarı T. Üniversite öğrencilerinde romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançların ve bağlanma boyutlarının ilişki doyumu üzerindeki yordayıcı rolünün incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi; 2016; 204-216.
- [15] Carroll J.S ve diğerleri. Ready Or Not? Criteria For Marriage Readiness Among Emerging Adults; 2009, 8(11).
- [16] Bowlby J. Attachment and loss. Vol. 2: Separation: anxiety and anger. New York, NY: Basic Books; 1973.
- [17] Gurbetoğlu, A. Bilimsel Araştırma Yöntemleri. İstanbul Ticaret Üniversitesi; 2018, 11.
- [18] Sümer N. ve Güngör D. Çocuk Yetiştirme Stilllerinin Bağlanma Stilleri, Benlik Değerlendirmeleri ve Yakın İlişkiler Üzerindeki Etkisi. Türk Psikoloji Dergisi; 1999, 14(44), 35-58.
- [19] Bayoğlu F, Atli A. İnönü Evlilik Tutum Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik analizleri. Ege Eğitim Dergisi; 2014, 15(2), 397-415.
- [20] Piatkowski S. L. An Exploration of Self-Concept and Life Satisfaction of Single Women. Ph.D thesis, Department Communication, Media and Theatre Arts, Ypsilanti; 2012, 391.
- [21] Schachner D. A, Shaver P. R, Gillath O. Attachment style and long term singlehood. Personal Relationsh. 15; 2008; 479–491. Doi: 10.1111/j.1475-6811.2008.00211.x

[22] Campbell L, Simpson J, Boldry J, Kashy D.A. Perceptions of conflict and support in romantic relationships: The role of attachment anxiety. *Journal of Personality and Social Psychology*; 2005, 88: 510–531.

[23] Doherty N.A, Feeney J.A. The composition of attachment networks throughout the adult years. *Personal Relationships*; 2004, 11, 469–488.

[24] Petrowski K, Schurig S, Schmutzer G, Brähler E, Stöbel-Richter Y. Is It Attachment Style or Socio-Demography: Singlehood in a Representative Sample. *Frontiers in Psychology*; 2015, 6, 1738-1745.

[25] Hazan C, Shaver P. Romantic Love Conceptualized As An Attachment Process *Journal Of Personality And Social Psychology*; 1987.

[26] Schindler I, Fagundes C.P, Murdock K.W. Predictors of romantic relationship formation: attachment style, prior relationships, and dating goals. *Personal Relationships*; 2010, 17, 97–105.